

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/legiony/93023,Polski-front.html>

Fot. z zasobu IPN

ARTYKUŁ

„Polski front”

OKRES HISTORYCZNY

(1863-1918) Ku Niepodległej

Autor: ARTUR CIEŚLIK 01.07.2022

Na mapach świata nie było Polski, ale było miejsce, gdzie polski żołnierz, walcząc pod polskim dowództwem, dał dowód, że: „Jeszcze Polska nie zginęła, kiedy My żyjemy”.

Z początkiem 1916 r. trzy brygady Legionów Polskich zajęły na Wołyniu liczący około 10 km odcinek frontu wschodniego, nazwany przez Niemców i Austriaków „polskim frontem”. Na tym niewielkim skrawku polskiej ziemi, w dniach od 4 do 6 lipca 1916 r., legioniści stoczyli niezwykle krwawą bitwę z przeważającymi wojskami carskiej Rosji, dowodzonymi przez gen. Aleksandra Brusilowa. Bitwa ta zapisała się w pamięci jako „bitwa pod Kostiuchnówką”.

Kostiuchnówka

4 czerwca 1916 r. rozpoczęła się ostatnia wielka ofensywa rosyjska. Na pozycje bronione przez około 7 tys. legionistów Brusilow posłał 30 tys. piechoty i kawalerii. Atakujące wojska carskie miały przytłaczającą przewagę także w artylerii. Na 26 dział ustawionych w trzech polskich liniach obronnych, Rosjanie wystawili 120.

Bitwa pod Kostiuchnówką rozpoczęła się 4 lipca 1916 r. od kilkugodzinnego ostrzału artyleryjskiego, wieczorem zaś do szturmów ruszyła tyraliera rosyjska piechota. Żołnierze carscy ponawiali atak trzykrotnie, ale za każdym razem piechurzy z 5. Pułku Legionów ich odpierali. Niestety, w wyniku przełamania przez Rosjan prawego skrzydła, bronionego przez węgierską 128. Brygadę Honwedów, Polacy zostali zmuszeni do wycofania się na drugą, a następnie na trzecią linię obrony. Widząc to, wróg natarł z jeszcze większą siłą. Rosjanie uznali, że bitwę mają już wygraną i do ataku posłali kawalerię. Na pozycje Polaków szarżowało 11 szwadronów, ale zostały zatrzymane ogniem karabinów maszynowych.

Działo artylerii legionowej na stanowisku. Fot. z zasobu IPN

Legiony Polskie w polu. Fot. z zasobu IPN

Żołnierze 4. Pułku Piechoty Legionów Polskich w okopach. 1916 r. Fot. z zasobu IPN

Odwrót

Niestety, z pola walki uciekli Austriacy, co otworzyło Rosjanom drogę do okrążenia pozycji, na których opór stawiali legioniści. Podjęto decyzję o odwrocie. Polacy wycofywali się jako ostatni, osłaniając wojska cesarskie.

Z początkiem 1916 r. trzy brygady Legionów Polskich zajęły na Wołyniu odcinek około 10 km frontu wschodniego, nazwany przez Niemców i Austriaków „polskim frontem”. Na tym skrawku polskiej ziemi, w dniach od 4 do 6 lipca 1916 r., legioniści stoczyli niezwykle krwawą bitwę z przeważającymi wojskami carskiej Rosji.

W trakcie odwrotu zginął jeden z najbardziej szanowanych legionowych oficerów – mjr Tadeusz Furgalski „Wyrwa”, który, prowadząc rozpoznanie w terenie, został zaatakowany przez rosyjski konny patrol. Przez pewien czas śmiertelnie ranny Furgalski był niesiony przez swoich żołnierzy, jednak nieustanny rosyjski ostrzał zmusił ich do pozostawienia ciała majora w nieznanym do dzisiaj miejscu.

Zażarty opór żołnierzy Legionów Polskich w trzydniowej bitwie pod Kostiuchnowką uniemożliwił wojskom carskim osiągnięcie celów natarcia. Nie udało się im otoczyć wojsk polskich i austro-węgierskich. Wymęczeni walką, nie podjęli nawet marszu za wycofującymi się Polakami. Jednak bilans bitwy był dotkliwy dla formacji legionowych: poległo około dwóch tysięcy żołnierzy, 5. Pułk Piechoty Legionów Polskich stracił 50% stanu osobowego.

Postawa polskiego żołnierza nie uszła uwadze cesarskiego sztabu generalnego. Gen. Erich Ludendorff, w liście do sekretarza stanu Arthura Zimmermanna, pisał:

„Nadal świństwo u Austriaków [...]. Wzrok mój znów zwraca się na Polskę. Polak to dobry żołnierz. Gdy Austria zawodzi, my musimy postarać się o nowe siły [...]. Trzeba zrobić Wielkie Księstwo Polskie z Warszawą i Lublinem, a następnie armię Polską pod niemieckim dowództwem”.

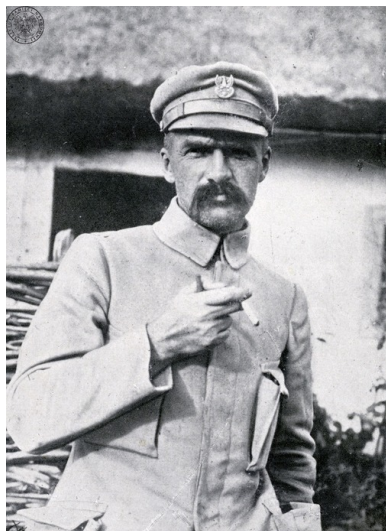
Postawa ochotniczych i „obywatelskich” Legionów Polskich, ich ofiarna walka z wielokrotnie liczniejszym i lepiej uzbrojonym przeciwnikiem, znacząco przyczyniła się do wydania w cztery miesiące później przez cesarza Niemiec i Austro-Węgier „Aktu 5 listopada”, obietnicy powstania „samodzielnego” Królestwa Polskiego.

Mjr Tadeusz Furgalski „Wyrwa” z I Brygady Legionów na froncie wschodnim nad rzeką Stochód, 1916 r. Fot. z zasobu IPN

Odznaka pamiątkowa II Brygady Legionów Polskich. Fot. z zasobu IPN

Józef Piłsudski w mundurze legionowym, w maciejówce na głowie. 1915 r. Fot. z zasobu IPN

W zasobie archiwalnym IPN znajdują się fotografie dokumentujące bohaterską drogę Legionów Polskich od ich zawiązania, przez okres internowania po odmowie złożenia przysięgi na wierność Cesarstwu Niemiec i Austro-Węgier, aż po odzyskanie przez Polskę niepodległości.

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ